

POSTANOWIENIE Z DNIA 25 STYCZNIA 2006 R.

V KZ 59/05

W świetle art. 425 § 3 k.p.k. skazanemu, któremu z powodów określonych w art. 78 § 1 k.p.k. wyznaczono obrońcę z urzędu do wykonania czynności przewidzianej w art. 84 § 3 k.p.k., nie przysługuje zażalenie na postanowienie o zasądzeniu od Skarbu Państwa na rzecz tego obrońcy kosztów sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Przewodniczący: sędzia SN D. Rysińska.

Sąd Najwyższy w sprawie Jacka O., skazanego z art. 278 § 1 i 5 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 stycznia 2006 r. zażalenia skazanego na zarządzenie Przewodniczącego V Wydziału Karnego – Odwoławczego Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 października 2005 r. w przedmiocie odmowy przyjęcia zażalenia skazanego na postanowienie przyznające obrońcy wynagrodzenie

p o s t a n o w i ł utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

U Z A S A D N I E N I E

Po zapadnięciu w niniejszej sprawie prawomocnego wyroku sądu odwoławczego, Jacek O. wystąpił z wnioskiem o ustanowienie mu obrońcy

z urzędu, w celu sporządzenia i wniesienia kasacji, z uwagi na to, że jego sytuacja materialna nie pozwalała mu na ustanowienie obrońcy z wyboru.

Wyznaczony z urzędu obrońca, po zbadaniu sprawy, sporządził pismo informujące sąd, że nie znalazł podstaw do wniesienia kasacji, wnioskując jednocześnie o przyznanie mu wynagrodzenia za wykonanie tej czynności. Postanowieniem z dnia 29 września 2005 r. Sąd Okręgowy w K., zasądził od Skarbu Państwa na rzecz tego obrońcy kwotę 400 zł, z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej Jackowi O. Odpis tego postanowienia, wraz z pouczeniem co do sposobu jego zaskarżenia, został doręczony obrońcy oraz skazanemu.

Skazany złożył na to postanowienie zażalenie, w którym zarzucił, że przyznanie obrońcy wynagrodzenia uważa za nieuzasadnione, ponieważ – jego zdaniem – obrońca nie wywiązał się należycie z nałożonego nań obowiązku starannego postępowania. Podniósł, że w zaistniałej sytuacji będzie się ubiegał o wyznaczenie innego obrońcy, w celu sporządzenia kasacji, i wniósł o przeznaczenie obecnie zasądzonej kwoty dla obrońcy spełniającego należycie swe obowiązki.

Zaskarżonym zarządzeniem Przewodniczący Wydziału odmówił przyjęcia powyższego zażalenia, jako wniesionego przez osobę nieuprawnioną. Stwierdził, że doszło do błędnego pouczenia skazanego o możliwości zaskarżenia przez niego przytaczanego postanowienia w sytuacji, gdy prawo złożenia tego środka mu nie przysługuje. Powyższe wywiódł z treści art. 425 § 3 k.p.k. wskazując, że postanowienie Sądu Okręgowego zasądzające wynagrodzenie na rzecz obrońcy nie narusza praw skazanego ani nie szkodzi jego interesom. Pogląd ten wsparł stwierdzeniem, że wyrokiem sądu pierwszej instancji Jacek O. został zwolniony od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, w skład których wchodzi wydatki Skarbu Państwa z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (art. 618 § pkt 11

k.p.k.). Brak *gravamen* odbiera więc skazanemu legitymację do złożenia środka odwoławczego.

Na powyższe zarządzenie skazany złożył zażalenie. We wniesionym środku odwoławczym powtórzył argumentację prezentowaną w uprzednio złożonym zażaleniu na postanowienie zasądzające obrońcy wynagrodzenie, wykazując nierzetelność postępowania obrońcy. Wniósł o przyjęcie zażalenia i o „zachowanie kosztów nieopłaconej obrony dla obrońcy rzetelnego, wyznaczonego do sporządzenia i podpisania kasacji”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na tle analizy przepisów art. 623 § 3 k.p.k. (mającego ogólny charakter – por. wywody uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 sierpnia 2000 r., I KZP 20/00, OSNKW 2000, z. 7-8, poz. 58) w zw. z art. 616 § 2 i art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. nie ulega wątpliwości, że postanowienie sądu co do przyznania obrońcy z urzędu wynagrodzenia za wykonanie czynności wskazanej w art. 84 § 3 k.p.k., jest rozstrzygnięciem w przedmiocie kosztów, na którą to decyzję służy zażalenie. Powyższe, w powiązaniu ze wskazaniem art. 459 § 3 k.p.k., oznacza, że podmiotami uprawnionymi do zaskarżenia takiego orzeczenia są strony, a także osoba, której postanowienie bezpośrednio dotyczy. Fakt, że skazany jest stroną postępowania nie oznacza jednak automatycznie, że przysługuje mu prawo do złożenia zażalenia na omawianą decyzję. Jak celnie podniesiono w zaskarżonym zarządzeniu, treść art. 425 § 3 k.p.k. ogranicza legitymację strony (innej niż oskarżyciel publiczny) do złożenia środka zaskarżenia. Może ona mianowicie skarżyć jedynie takie rozstrzygnięcia lub ustalenia, które naruszają jej prawa lub szkodzą jej interesom.

Wobec tego, za trafne należy uznać zaprezentowane w zaskarżonym zarządzeniu stanowisko, że skazany Jacek O. nie jest osobą uprawnioną do złożenia środka odwoławczego na wyżej wskazaną decyzję. W istocie

bowiem zasadnie stwierdzono, że decyzja ta nie stanowi takiego rozstrzygnięcia, które naruszałoby prawa skazanego, bądź szkodziło jego interesom. Jedyne zastrzeżenie, jakie rodzi się na tle przeprowadzonego w tym zakresie wyводу dotyczy stwierdzenia, że ocenę taką należy wywodzić z faktu, iż Jacek O. został zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych w wyroku Sądu Rejonowego. Rzecz bowiem w tym, że rozstrzygnięcie to – zawarte w orzeczeniu kończącym postępowanie przed sądem pierwszej instancji – odnosiło się tylko do tego etapu postępowania i w żadnym zakresie nie antycypowało kosztów powstałych w dalszym toku procesu (przed sądem drugiej instancji), czy też w postępowaniu zainicjowanym po jego prawomocnym zakończeniu. W świetle art. 626 § 1 k.p.k. (por. też § 2 tego przepisu, a także art. 634 i nast. oraz art. 518 k.p.k.) nie może wszak budzić wątpliwości, że rozstrzygnięcie określające kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu powinno być zawarte w każdym orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie – rzecz jasna w danej instancji (także w toku postępowania wykonawczego). Na każdym więc z kolejnych etapów postępowania następuje aktualizacja tych kosztów (w tym poniesionych wydatków) oraz oceny sytuacji oskarżonego, istotnej z punktu widzenia ewentualnego zwolnienia go w całości lub w części od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa należnych kosztów sądowych.

Wobec powyższego, w sprawie niniejszej należało mieć na względzie przede wszystkim to, że będące przedmiotem zainteresowania postanowienie o przyznaniu wynagrodzenia obrońcy z urzędu zapadło po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego, w stadium poprzedzającym wniesienie kasacji. Na ten tylko moment należało zatem dokonać oceny wskazanego orzeczenia z punktu widzenia treści art. 425 § 3 k.p.k., przesądzającej kwestię legitymacji do zaskarżenia tego rozstrzygnięcia.

Rozważając powyższe należało mieć na uwadze, że sąd miał obowiązek zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu wy-

grodzienia za wykonanie czynności, do jakiej został wyznaczony. Zobligowany był do tego przepisami art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2002 r., Nr 123, poz. 1058 ze zm.) i § 14 ust. 4 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), przewidującymi ponoszenie przez Skarb Państwa, w myśl szczegółowych zasad, kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, choćby nie zapadło orzeczenie definitywnie kończące postępowanie (por. zachowujące częściową aktualność postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 1984 r., VI KZP 50/83, OSNKW 1984, z. 7-8, poz. 84). W tym kontekście należało uwzględnić, że wydanie wskazanego postanowienia stanowiło konsekwencję wcześniej podjętej decyzji o wyznaczeniu skazanemu obrońcy z urzędu dla wykonania czynności przewidzianej w art. 84 § 3 k.p.k., zaś podstawą tej decyzji była ocena, że skazany nie jest w stanie ponieść w tym zakresie kosztów obrony. Powyższe, ma decydujące znaczenie dla oceny rozważanej w zaskarżonym zarządzeniu kwestii, bowiem przy pomocy tej właśnie decyzji przesądzono, że pomoc prawna, udzielona w omawianym zakresie na tym etapie postępowania, nie podlega opłaceniu przez skazanego. To zaś z kolei oznacza, że podmiotem zobowiązanym do poniesienia omawianych kosztów, w których przedmiocie sąd rozstrzygnął, jest wyłącznie Skarb Państwa.

W takim razie nie sposób uznać, by omawiane rozstrzygnięcie, zasądające wynagrodzenie od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy, mogło w jakikolwiek sposób naruszać prawa lub interesy skazanego. Stosunek prawny, wynikły z wydania orzeczenia w przedmiocie kosztów, powstał wyłącznie między Skarbem Państwa a obrońcą i w ogóle nie dotyczy praw skazanego, na rzecz którego była świadczona pomoc prawna. Fakt przyznania wynagrodzenia obrońcy (w jakiejkolwiek wysokości), nie ma żadnego

wpływu na sytuację skazanego, a wobec tego nie ma on także interesu, by domagać się jego obniżenia, bądź odmowy zasądzenia. Powyższe prowadzi więc do wniosku, że w świetle treści art. 425 § 3 k.p.k. skazany, któremu z powodów określonych w art. 78 § 1 k.p.k. wyznaczono obrońcę z urzędu do wykonania czynności przewidzianej w art. 84 § 3 k.p.k., nie ma legitymacji do zaskarżenia postanowienia zasądzającego od Skarbu Państwa na rzecz tego obrońcy kosztów sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji.

Z tych wszystkich względów, stwierdzając ponadto, że złożone zażalenie nie przynosi żadnych argumentów zwalczających zasadność zaskarżonego zarządzenia, zaś jego intencją jest w istocie domaganie się wyznaczenia innego obrońcy dla sporządzenia i wniesienia kasacji, co pozostaje poza zakresem niniejszych rozważań, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.